

เทศน์เช้า วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาธรรมะ เห็นใหม่ ธรรมะมันเข้ากับสิ่งที่ป็นธรรมนะ สิ่งที่เป็นโลกธรรมะเข้าไม่ได้ ดู
สิเวลาเราต้องการน้ำ เราไปหาแหล่งน้ำที่ไหน? เราต้องการน้ำ เราต้องไปหาที่แหล่งน้ำนะ เราไป
บนภูเขา เราไปสิ่งที่ป็นหิน เป็นทราย เราจะไม่ได้แหล่งน้ำเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนถ้ามั่นไม่สนใจ หัวใจนี้มันป็นภาชนะที่ป็นธรรมเหมือนกัน แต่
ไม่เข้าใจ ไม่สนใจใจ ถ้าไม่สนใจก็เหมือนคนนอนหลับ คนเรานอนหลับนี้มันไม่รู้รู้อะไร
เลย คนเรานอนอยู่นะ ขนาดตื่นอยู่แต่ใจมันหลับมันก็ไม่เอาอีกแหละ แต่ถ้าใจมันตื่น ถ้าใจมันตื่น
ขึ้นมา เวลาเรากินอาหาร เราดื่มน้ำนี้ไม่สำคัญนะ คนเรานอนอยู่ เราพยายามจะให้เขาได้กิน
อาหาร เราพยายามจะป้อนเขา เรามีเมตตาเขามาก เราสงสารเขามาก เราจะให้เขาได้รับธรรมะนะ
สำคัญตายเลย สำคัญตาย

ธรรมะนี้ของดีใช่ไหม? น้ำนี้เป็นของดีใช่ไหม? คนหิวกระหาย น้ำนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เราแก้
หิวกระหายได้ใช่ไหม? แต่ไปให้กับคนที่นอนหลับ คนที่ไม่สนใจ นี่ธรรมะเวลาจะเข้าไปมันยาก
อย่างนี้ นี่เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย คุณดีถ้าเราอ่อนเพลียมาก เขาให้น้ำเกลือนะ มันแทงเข้าไปใน
สายเลือด มันยังให้ได้เลย ธรรมะมันจะแทงเข้าไปที่ไหนล่ะ? ธรรมะถ้าเราไม่เปิดใจเอาที่ไหนมา
เข้า? นี่ธรรมะมีอยู่แล้ว แต่มันเข้าถึงหัวใจเราไหมล่ะ? มันไม่เข้าถึงหัวใจเพราะเราไม่สนใจใจ

เริ่มต้นเราต้องสนใจก่อน เราต้องป็นสุขภาพบุรุษก่อน เราต้องชื่อตรงกับตัวเราเองก่อน ถ้า
เราชื่อสัดกับธรรมะ นี่สิเลนนะสุคะตัง ยันติ สิเลนนะโกคะสัมปะทา ศิลปเป็นที่ให้เรามีโภคทรัพย์
ศิลปทำให้เรามีความสุข ศิล เห็นใหม่ เราชื่อสัดกับศิลป แต่เราว่าไปถือศิลๆ กัน พอเราถือศิลกัน
ทำบุญแล้วทำไมไม่ได้อย่างนั้น? นี่มันไม่ชื่อตรงกับศิลธรรม ถ้ามั่นชื่อตรงกับศิลธรรม เราทำ
ความสงบของใจเข้ามา

ความสงบ ความสุขมันเกิดมาจากไหน? ความสุขมันเกิดมาจากไหน? ความสุขเกิดมาจาก
ความสงบของใจ แล้วใจมันสงบไหมล่ะ? มันไม่สงบ เพราะอะไร? เพราะมันถือศิลจะให้มัน

สงบนี้ความปกติของใจ คือคือความปกติของใจ แล้วใจมันปกติไหมล่ะ? พอไม่ปกติมันคืนรน มันต้องการอย่างนั้น ต้องการความคิดไป มันความคิดแบบโลกๆ ใจ ความคิดแบบผลประโยชน์ ใจ ความคิดแบบลากสักการะใจ

โลกธรรม ๘ เห็นไหม โลกธรรม ๘ มันลงที่ไหนล่ะ? มันก็ลงที่คนนี่นะ ลงที่คน จะบอก ว่าลงที่คน ถ้างงที่คนลงที่ไหน? ลงที่คน คนคือใคร? คนก็คือบุคคลที่ยังมีการเคลื่อนไหวอยู่ แต่ มันลงที่หัวใจต่างหากล่ะ คนมันไม่รับรู้หรอก ร่างกายไม่รับรู้สิ่งใดๆ ทั้งสิ้นเลย ซาก นี่ร่างกาย เป็นแค่ซากนะ คุณเวลาสัตว์มันตายขึ้นไปมันมีแต่ซากศพ เอาซากมาทำเป็นอาหาร แล้วมันไป ไหน? แล้วเวลามันเจ็บปวดมันเจ็บปวดที่ไหนล่ะ? มันเจ็บปวดที่ใจใช่ไหม? มันไม่ได้เจ็บปวดที่ ซากหรือ

นี่ก็เหมือนกัน ลงที่มนุษย์ แล้วมนุษย์อยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ที่หัวใจต่างหากล่ะ เพราะมันยัง มีความรู้สึก มันยังเคลื่อนไหวไปได้ แล้วมันรับรู้ได้ รับรู้ได้มันก็จับลงที่ใจ ใจมันก็เจ็บปวดแสบ ร้อน เห็นไหม นี่โลกธรรม ๘ สิ่งที่เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนมา มีลากเสื่อมลาก มียศเสื่อมยศ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเสื่อมหมด กลับสู่ความปกติของธรรมชาติ คุณลมไม่พัด ไม่เคลื่อนไหวหนึ่งสงบ เลย เวลาพายุมา ลมมามันพัดต้นไม้ล้มระเนระนาดนะ เวลาพายุของใจมันเกิดขึ้นมา มันพัดให้เรา เจ็บปวดแสบร้อนในหัวใจมากเลย

ถ้าเรามีศีลนะสุคะติง ยันติ ศีลนะโกคะสัมปะทา สุคะติง ยันติ นี่สุข ความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา ความสงบของใจขณะที่เราทำจิตสงบมันยังมีความสุขขนาดนั้นนะ แล้วถ้า เราชำระกิเลสในหัวใจออกไปมันจะมีความสุขขนาดไหน? แต่เราทำกันไม่ได้ พอทำกันไม่ได้ มันเหมือนกับลงทุนลงแรง เห็นไหม เวลานั่งสมาธิจะภาวนา โอ้อโฮ ถอยกรูดๆ เลย มันไม่กล้าทำ มันไม่กล้าทำนะ เพราะทำไปแล้วมันไม่ได้ผล แล้วเวลาทำไปมันเป็นการภาวนาเพื่อเอาเวลา ภาวนาเพื่อจะเอาผลกัน นี่ค้นหาซ่อนค้นหานะ

โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ คนทุกคนต้องการทำดีทั้งนั้นเลย ต้องการสิ่งที่ดีขึ้นมาเลย แล้วเวลาทำขึ้นมาก็อยากดีๆ ซ่อนเข้าไปอีก นี่กิเลสมันเอาอย่างนี้มาหลอกเรา แล้วบอกนี่ปฏิบัติ ธรรมแล้วไม่ได้ธรรม ปฏิบัติแล้วมีความสุข แล้วความสุขมันเกิดที่ไหน? มันมีแต่ความร่ำร้อน นั่งไปนี่กันร้อนเลย นั่งไปมีแต่ความเจ็บปวดๆ เห็นไหม มันเอามาจากไหนล่ะ? ก็กิเลสมันเสียม

มา กิเลสมันซ่อนมา มันกำลังสองมา ความคิดคืนในหัวใจมันกำลังสองมา มันบวกขึ้นมา มันคืน
รนในหัวใจขึ้นมา แล้วเราก็มารู้ว่าเราจะไปทำความสงบของใจ

เราไม่เชื่อสัตย์ เห็นไหม เราไม่เชื่อสัตย์ตั้งแต่เริ่มต้น เราไม่เชื่อสัตย์กับเราเอง เราไม่เชื่อตรง
กับธรรมและวินัย พอเราไม่เชื่อตรงกับธรรมวินัย ความคิดความเห็นมันเบี่ยงเบนไปหมดเลย
เบี่ยงเบนเป็นเรื่องของโลกๆ ใจ ความคิดเป็นโลก เป็นโลก เป็นโลกีย์ปัญญา มีความฉลาดมาก มี
ความรู้มาก มีสิ่งต่างๆ รู้มาก แต่ความรู้อันนี้มันมาจากไหนล่ะ? มันหาแต่พื้นแต่ไฟนะ หาแต่
ความเบียดเบียนตัวเองมาสูบลงหัวใจ มันไม่สงบขึ้นมาให้ได้ ถ้าพุทโธ พุทโธนี่มันจิตสนิทใจ คุณ
ดูเวลาอาหารที่ไม่มีสารพิษเจือปน เห็นไหม รสชาติไม่สะใจเราเลย อาหารที่มีรสชาติเต็มพอใจ
เราเลย มันกินเข้าไปแล้วมันไปปั่นป่วนอยู่ในท้องนะ

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดที่มันเป็นโลกีย์ปัญญา ความคิดที่เราพอใจ ความคิดของกิเลส
ความคิดที่ว่า เป็นผลประโยชน์ของเราใจ ความคิดอย่างนี้ดี ความคิดอย่างนี้ดี มันเป็นโลกีย์
ปัญญา ถ้าโลกีย์ปัญญา โลภียะเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากใจ ความคิดเกิดมาจากใจ ความคิด
ไม่ใช่เรา ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด ความคิดไม่ใช่เราหรอก ถ้าเป็นเรามันต้องอยู่กับเรา
ตลอดไป เราต้องไม่ปล่อยเลย จำอะไรได้ ศึกษาอะไรได้ เรียนอะไรได้มันต้องไม่ลืมเลย

ถ้าความคิดเป็นเรานะ ความคิดเป็นเรานี้เราจะไม่ปล่อยเลย จะไม่ลืมสิ่งใดเลย แล้วนี่ลืม
หมด จำเท่าไรลืมหมดเลย ไม่มีอะไรเป็นของของเราเลย แต่มันก็ต้องขยันๆ ขึ้นมา ขยันขึ้นมา
มันก็ฟุ้งขึ้นมา ฟุ้งขึ้นมาในหัวใจ นี่โลกีย์ปัญญามันเกิดมาจากกิเลส เกิดมาจากฐานข้อมูล เกิดมา
จากทวารวะ เกิดมาจากภพ เกิดมาจากหัวใจ แล้วหัวใจนี้มันโดนครอบงำด้วยอวิชชา แต่ถ้าเราทำ
ความสงบของใจเข้ามา ตอนนี้น้ำมันปรับพื้นที่

ดูเวลาเราจะปลูกสิ่งปลูกสร้าง เห็นไหม พื้นที่เราลาดชัน เราจะทำให้มันเสมอเพื่อเราจะ
สร้างสิ่งใดขึ้นมา มันต้องลงทุนลงแรง ถ้ายิ่งลาดชันมาก ยิ่งถมมากยิ่งต้องลงทุนมาก หัวใจมัน
เอียง หัวใจมันไม่เสมอ ต้องกำหนดพุทโธ พุทโธขึ้นมา พุทโธนี่น้ำอมตธรรม พุทโธ พุทโธนี่น้ำ
จิตสนิทดี นี่ดินหรือสิ่งที่จะมาถมที่ เห็นไหม สิ่งที่เราเอาอะไรมาถมเข้าไปๆ แล้วเราเป็นคนเกลียด
เราเป็นคนจัดการของเรา เราดูแลของเรา น้ำมันจะสงบเข้ามา สงบเข้ามา น้ำมันปลอดภัย ความสุข
อย่างใดเท่ากับความสงบไม่มี เพราะจิตมันปลอดภัยจากความครอบงำของกิเลสชั่วครวญๆ

ถ้าเรามีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนไปวิปัสสนา นี่โลกุตตรปัญญา มันเกิดอย่างนี้ อย่าเพิ่งเหมาว่าปัญญาของเราเป็นผู้ที่เป็นธรรมดา ไม่ใช่หรือ กิเลสพาใช้หมด กิเลสพาใช้หมดเลย กิเลสเอาปัญญาเรานี้มาใช้ แล้วกิเลสเอาปัญญาของเราเชือดเฉือนเราเอง ทำลายโอกาสของเราเอง น้อยเนื้อต่ำใจ ทำอะไรก็น้อยเนื้อต่ำใจ ขาอ่อน ทำอะไรไม่ได้เลยเพราะว่า ปัญญาอย่างนั้น

เราต้องเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน เวลาทุกข์ยากขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลบไปถึง ๓ หน ทรมานตนถึง ๖ ปี สิ่งใดที่เขาทำแล้ววิฤติขนาดไหนในเรื่องอรรถกถาโยค องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทดสอบมาหมดแล้ว แล้วอย่างเราไม่ต้องไปเชื่อใคร นี่ศึกษารธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไตรปิฎกนี้ แล้วไม่ต้องเชื่อใครเลย เพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทดสอบมาหมดแล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทดสอบมาหมดแล้วนะ เราไม่ต้องไปเชื่อใคร ไม่ต้องไปให้ใครมาปั่นหัว ไม่ต้อง ไม่ต้องเลย แต่เราก็ตกเชื่อเขาอยู่ เพราะกิเลสมันจะเอาทางลัด มันจะลัดลงนรกไง อะไรสะดวกๆ นี่ลัดซัด โอ๊ย ทางนี้ทางสะดวกมาก ทางนี้ทางพอใจของกิเลส แต่ทางที่เป็นทางรชฎัง รชฎันี่ป่า เห็นไหม ป่าคือกิเลส คูสเวลาเราอยู่ในโลกนี้เราต้องการป่า เพราะมันฟอกอากาศ มันเป็นออกซิเจนต่างๆ ป่านี้ทำให้โลกชุ่มชื้นขึ้นมา ป่าให้โลกสมดุลขึ้นมา

ในหัวใจก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมีความรู้สึก มันมีขันธ ๕ มันมีป่าอยู่ แล้วกิเลสอาศัยอยู่อย่างนี้ เราจะโค่นป่าโดยที่ไม่ได้ทำลายป่าเลยนะ เขาโค่นป่า เขาทำลายจนป่านี้ราบเป็นหน้ากลองเลย แต่เราทำลายกิเลสในหัวใจของเรา เห็นไหม ป่านี้ เราโค่นป่าแล้วนี่ความปกติของใจ นี่มันจะย้อนกลับมาในใจของเรา ถ้าเกิดปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา นี่เกิดปัญญาอย่างนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ? เกิดจากว่าใจเราไม่หลับไหล ถ้าใจหลับไหลนี้ทำด้วยกิเลส กิเลสมันพาหลับไหล นี่สำคัญนะ สำคัญกรรมนะ

ปฏิบัติกันไอ้โฮ เป็นคั้งเป็นแคว ได้มรรคได้ผลมานี้ท่วมหัวท่วมหาง แล้วไม่ได้อะไรเลย มันสำคัญกรรมไง ธรรมพาสักกจนเอาเจียนออกมา นั่นกรรมหรือ? ถ้ากรรมเป็นความจริง เห็นไหม มันสงบของใจ ผู้ที่มีธรรมนี้อยู่ด้วยความสงบของใจ ใจสงบมาก ไม่มีสิ่งใดเกิน ไม่สิ้นกรรมนี้ไม่สิ้นหัวใจหรือ ถ้ากรรมเต็มหัวใจ หัวใจจะมีความสงบร่มเย็นของใจดวงนั้น แต่ความร่มเย็นมันไม่สำคัญนะ

นี่คนตื่นขึ้นมา คนไม่หลับไหล ไม่หลับไหลกับกิเลส คนหลับไหลไปกับกิเลสนะ แล้วก็
แห่ตามกระแส กระแสว่าการปฏิบัติธรรมอย่างนั้น ธรรมะรุ่งเรือง การปฏิบัติ ปฏิบัติของใคร?
กิเลสพาปฏิบัตินะ ถ้ากิเลสพาปฏิบัติ คุณก็ดูวิธีการมันผิด เป้าหมายผิด เจ้มทิสมันชี้ไปทางได้ แล้ว
เดินตามเจ้มทิสไปมันจะไปไหนล่ะ? มันก็ต้องลงทะเลสิ ถ้าเจ้มทิสมันชี้ไปถูกทาง เราเดินตาม
เจ้มทิสนั้นก็ถูกต้อง นี่ถ้าพุดถึงวิธีการมันถูกต้อง เป้าหมายมันต้องถูกต้องสิ ถ้าวิธีการไม่ถูกต้อง
แล้วไม่ถูกต้องใครเป็นคนบอกล่ะ?

ไม่ต้องมีใครบอกหรอก ในหัวใจที่มันสัมผัสนี้มันรู้ ถ้ามันเชื่อสัจย์กับตัวเอง ถ้าตัวเอง
เชื่อสัจย์กับเรา สมาริก็เป็นสมาริ ไม่ใช่เป็นมิจจา ไม่ใช่เป็นภวังค์อย่างนี้กันหรอก ถ้ามันเชื่อสัจย์กับ
ตัวเอง อะไรบ้างที่มันผิด อาหารที่ใส่ปากไปนี่มีแต่สารพิษๆ เราไม่รู้หรือ? เราไม่รู้ ถ้ามัน
ละเอียดอ่อนเราต้องไปให้หมอวิเคราะห์ห้จักษุ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่แค่เราสัมผัสของบุคคลนั้น ใส
ปากเข้าไปเรายังคายทิ้งเลย สั่งอาหารเราได้ของไม่ดี เรากินเข้าไปมันเสียเราก็คายทิ้ง แล้วปฏิบัติ
ไปมันไม่เป็นไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีมันต้องเข้าถึงสังขารธรรมความ
จริงสิ” นี่ถ้าเรา ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี แล้วเราทำมากี่ปี? แล้วเราทำจริงหรือไม่ทำจริง? ถ้าทำจริง
ของเราขึ้นมา ถ้าเป็นสัมมา สัมมาความถูกต้อง ทิฐิเสมอกัน ภิกษุถ้ามีทิฐิเสมอกัน ความเห็นเสมอ
กัน ความเป็นอยู่ของภิกษุนั้นก็มีความสุขมาก ความมีทิฐินะ เห็นไหม อเสวนา จ พาลานํ ปณฺธิ
ตานญจ เสวนา มงคลชีวิตเลยนะ นี่เราไม่คบคนพาล แล้วไม่ต้องไปพาลข้างนอก มันเรื่องของ
เขา พาลคือพาลหัวใจของเรา ถ้าคนพาลมันฟาดวงฟาดงาในหัวใจ ในหัวใจนี้มันพาล ถ้ามัน
พาลแล้วมันได้อะไรขึ้นมา?

มันปฏิบัติแบบพาลๆ ถ้ามันพาลข้างในมันก็เอาแต่สมบัติที่เป็นของพาลเข้ามาในหัวใจ
ถ้ามันเป็นบัณฑิตขึ้นมาเนี่ยมันรู้ผิดรู้ถูก ถ้ารู้ผิดรู้ถูก มันเชื่อตรงกับตัวเองมันต้องมีใครบอก? ไม่
ต้องมีใครบอก กาลามสูตร พระพุทธเจ้าสอนไว้แล้วนะ ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าเทศนาว่าการ ไม่ให้เชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้นเลย เชื่อ
ประสบการณ์ เชื่อปัจจัยจัดตั้ง เชื่อความรู้สึกในใจ ใจมันสัมผัส มันรู้ของมันเองทั้งนั้นแหละ ใจนี้
สัมผัสสัจธรรม ไม่ต้องมีใครหลอกหลอน เพียงแต่วิธีการที่เราจะก้าวเดิน เห็นไหม

นี่ครูบาอาจารย์ชี้หน้าถูกต้อง ถ้ามีครูบาอาจารย์ชี้หน้า ครูบาอาจารย์สำคัญมาก สำคัญจริงๆ ถ้าไม่สำคัญนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี นี่ถึงว่าจะไปสอนใครได้ไง แล้วเวลามาสอน เห็นไหม เวลามาสอนอัครสาวก ดูพระโมคคัลลานะสิ มาเฝ้าแล้วนี่ผู้มีฤทธิ์มาก แล้วสร้างสมบุญญาธิการมา นี่วังงเหงาหวานอน พระพุทธเจ้าไปบอกเลยให้ตริกถึงธรรม ให้ตริกถึงธรรม เวลาพระสารีบุตรนี้มีปัญญามาก ขนาดว่าพระโมคคัลลานะสำเร็จไปแล้วนะ ก็ยังใช้ปัญญาใคร่ครวญ ไม่เชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่เชื่อ จนสุดท้ายต้องเทศนาว่าการคนอื่นนะ พระสารีบุตรเป็นผู้เก็บขึ้นมา เพราะเป็นผู้มีปัญญา

นี่ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติมา เวลาวิกฤติของความเห็น เวลาส่วนที่มันจะได้เสีย อย่างของเราเนี่ยทำอาหารกำลังจะสุกๆ เราจะเอาลงจากเตาได้อย่างไร? แล้วทำอย่างไรอาหารจะสุก นี่มันไฟอ่อนไปไม่สุก เสียก็มี ไฟแก่ไหม้เสียหายเลยก็มี นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาเวลามันเกิดขึ้น วิกฤติอย่างนั้นถ้ามันไม่สมดุล นี่มรรคญาณ มรรคญาณมันเกิดอย่างนี้ มรรคญาณมันรวมตัวนี้อาหารสุกพอดี กลมกล่อมพอดี สุกพอดี อาหารนั้นมีรสชาติพอดี

มรรคสามัคคีรวมตัวเข้ามาอย่างไร? ถ้ามันมีวิกฤติในใจ ใจมันเคยสัมผัสมาอย่างนี้ ใจมันเคยสัมผัสคลุกคลานมาอย่างนี้ นี่มันเห็นถึงลูกศิษย์เวลาประพฤติปฏิบัติ มันจะเข้าใจนะ เห็นแล้วเข้าใจ แล้วน่าสงสาร น่าสงสารมาก แต่ แต่ก็ต้องเป็นอย่างนี้ เพราะธรรมเกิดขึ้นมาจากเรา ไม่มีใครเอาธรรมะผ่าหัวอกแล้วยื่นให้เรา ไม่มี ถ้ามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้แล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ รื้อสัตว์ขันธ์สัตว์คือรื้อหัวใจใจ รื้อหัวใจคือชี้หน้าใจ แล้วเราต้องพยายามฝืนของเราขึ้นมา เราปฏิบัติของเราขึ้นมา ถึงจะสงสาร ถึงจะเมตตาขนาดไหนเขาก็ต้องบิ๊งบีนตัวเขาไปเอง โดยธรรมชาติของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นต้องหาทางออกเองเท่านั้น เราติดคุกอยู่ในหัวใจ นี่กรงขังของใจมันขังเราอยู่นี้ แล้วใครก็เอาออกให้เราไม่ได้ เราต้องทำลายกรงขังนี้ออกไป ใจนี้มันต้องทำลายกรงขังนี้ออกไปโดยตัวมันเอง ไม่มีใครทำให้ได้เลย แต่ครูบาอาจารย์เป็นคนชี้หน้า

ถ้าไม่มีคนชี้หน้า คู่ออย่างเช่นเราหลงป่า เราหลงป่าเราออกจากป่า เห็นมีนายพรานเขาเดินออกจากป่า เราเป็นคนหลงป่า เราเป็นคนไม่เคยเดินป่า เราไม่รู้จักเรื่องของป่าเลย แล้วมีนายพรานเขาล่าสัตว์อยู่แล้วเขาเดินออกจากป่า เราเดินตามนายพรานคนนั้นออกไป เห็นไหม เราได้พ้นออกไปจากป่านั้น เราไม่หลงในป่านั้น เราพ้นออกไปจากป่านั้น ชีวิตเราก็รอดตาย

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ก็เป็นผู้ชี้แนะเรา นี่พาเราออกจากป่าไป ออกจากป่า ออกจากความคิดของเรา ออกจากป่าการประพฤติปฏิบัติของเรา นี่ถึงว่าเราจะไม่ หลับไหลไปกับกิเลสนะ อย่าไปเชื่อมั่น อย่าไปเชื่อความเห็นของใจ อย่าไปเชื่อความเห็นของ กิเลส อย่าเชื่อตัวเอง อย่าเชื่อๆ ให้เชื่อประสบการณ์ของใจที่มันประสบขึ้นมาต่างหากละ ใจ ประสบขึ้นมา สัมมาสมาธิต้องเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญาต้องเป็นโลกุตตรปัญญา ไม่ใช่โลกียปัญญา ไม่ใช่จามาอย่างนี้ ไม่ใช่ปัญญาที่ซ่อนมา ปัญญาที่ไปฉกฉวยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา

ธรรมนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่มันเป็นธรรมสาธารณะ แต่ถ้ามัน เกิดขึ้นมาในหัวใจของเราแล้วมันเป็นธรรมส่วนบุคคล ธรรมของเรา นี่คูสิเงินงบประมาณเป็น ของประเทศไทยนะ เงินในกระเป๋าของเรา ธุรกิจของเรานี้เป็นเงินของเรา ธรรมที่ปฏิบัติขึ้นมา สัมมาสมาธิเป็นของเรา ปัญญาก็เป็นของของเรา แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ งบประมาณประเทศชาติ เป็นงบประมาณชาวพุทธ ชาวพุทธวางธรรมวินัยไว้อย่างนี้ แล้วเราได้ ใช้สอย

นี่เราอยู่ในวัฒนธรรมของชาวพุทธ เราอยู่ในสังคมชาวพุทธแล้วมีความร่มเย็นเป็นสุข อย่างนี้ แต่สมบัติของเราล่ะ? สมบัติของเราอยู่ที่ไหน? มีแต่ทุกข์ๆ นี่ แล้วทุกข์ๆ นี่มันจะพัน ออกไปจากใจได้อย่างไร? ถ้าทุกข์พ้นจากใจ มันก็อยู่ที่ว่าเราไม่หลับไหลไปกับกิเลสใจ แล้ว ตื่นตัวขึ้นมา แล้วหาทางออก หาทางออกนะ ไม่หาทางออกจะนอนจมอย่างนี้ แล้วจะต้องเป็นไป ตามอย่างนี้แน่นอน แน่นอนเลย เหตุเป็นอย่างนี้ ผลเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้

ถ้าเหตุมันดี เหตุมันแก้ไขขึ้นมา เราจะพันออกไปจากกรงขังของใจของเราไป พันออกไป จากกิเลส พันออกไปจากมัน พันจากหัวใจ หัวใจทุกข์อยู่ที่นี่ แล้วมันพันที่นี้ แล้วมันรู้ที่นี้ แล้วจะ ไปฟังใคร? เอวัง